

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizethetni helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal után történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny felvétetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

October 1-jétől dec. végéig terj. évnegyedi folyamára kettős testvérletünknek előfizethetni Országgyűlésünknek f. eszt. november elején megnyitandása miatt is Budapesten beritéktalanul 2 ft. 40 krral, beritékosan 3 ft. 10 krral, postai küldésnél pedig: 3 ft. 40 krral pengőben minden kir. postán vagy szerkesztő hivatalunknál Pesten uri utca 453d. sz. a. Trattner-Károlyi ház első emeletén.

Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések, előléptetések; Követválasztások; Az öszpontosítás tüneményei az alkotmányosság terén III. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pozsony, Gömör, Szerémség, és Pestvároskövetutatisító's választó közgyűlések; nórádi párttünemények; horvátországi tartománygyűlés.)

Külföld. (Amerika, Anglia, Franciaország, Olaszország, Oroszország.)
Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Őcs's ap. kir. felsége Széll Imre itélő mestert és Ba y György alhelytartót a bétszemélyes tábla ülőkeivé kinevezni legkegy. méltóztatott. Továbbá

Őcs's ap. kir. felsége a pozsonyi harminczad-hivatal főtisztú állomására Ba g i Máttyás újvidéki sőtárnokot és harminczad-beszédőt érdemesíté. Végre

Őcs's ap. kir. felsége a magyar kir. udv. kancellaria fogalmazó gyakoronkát T é r e y Ignácot ugyanazon főkörnyhivatalnál tiszteletbeli fogalmazóvá kinevezni legkegy. méltóztatott.

A' nmg magy. kir. udv. kamra a' sóvári kir. sóhivatalnál első mázsamesterré S t e p h a n o v i c s Péter szigeti sómázsamestert, másodikká T i m e s á k Ferenc nyugalm. es. k. hadnagyot és iglói sóhivatali gyakoronkót; sóhivatali írónká pedig M a y l i n g István nyugalm. es. k. hadnagyot és helybeli sóhivatali gyakoronkót; — továbbá az ujborsai harminczad-hivatalnál utlevélvizsgálóvá H e r g o t t a Szilárd zimonyi harminczadi felvigyázót; a' wimpassingi k. harminczadnál megüresült tisztirókságokra P a e z i l l G o t t f r i e d sopronyi harminczadkezelői gyakoronkót és O r l o v s z k y J ó z s e f turzovkai harminczadi felvigyázót; nemkülönb. a' broczkai megüresült harminczadosi állomásra H a l á s z y Márton hrozinkai harminczadosi; végre a' megüresült zimonyi raktárnokságra J o s i p h o v i c s György klenaki ellenörkód felvigyázót alkalmazta.

A' nmg magy. k. udv. kamra a' szilágysomlyói k. sóhivatalnál P o p p i n i János halála által megüresült ellenörkódre B a t t a Mihály munkási kir. sómázsamestert, ennek állomására pedig F a r k a s Károly sóvári aknahivatali írónkot alkalmazta.

G y á s z h i r. A' hazai ifjuság neveltetése és oktatása körül buzgón fáradozó kegyes tanítórend e' napokban Pesten egyik jeles tagját veszte e: ugyanis főtiszt. G r o s s e r K e r. J á n o s az érdemes rendnek 16 évig volt közkezdességű kormányzója szélhűdés következtében october 30án éji tizenegyedfél órakor munkás élte 69dik évében jobblétre szenderült. Hűt tetemei folyó hó 1jén délutáni ötödfél órakor a' belvárosi főszentegyház sírboltjába tételtek nyugalomra. A' boldogultnak atyáskodó kormánya alatt a' kegyes tanító rend a' korigényeit 's a' nemzetközökávanatát helyes tapintattal fel fogván a' haladási pályán hatályosan működött 's nemzeti tudományosságunk kifejlesztésén ernyedetlen buzgalommal munkálkodott. Ennek következtében a' vezérlétre bizott 27. gimnásiumhoz 1832ben a' budait, 1846ban az ujdonan alapított nagybecskereki csatolá' közbizodalom; sőt 1845ben még Velenczébe is meghivattak a' magyar pianisták, hol a' királyi növelde bizott gondoskodásukra. Mennyire szereté a' boldogult a' tudományokat, mennyire pártolá azok kedvelőit és művelőit, mennyire érté azokat másokkal is megkedveltetni, mutatja azon tudományos férfiak nagy száma, kik a' szerzet növendékei közül annak örökös diszere 's a' honi tudományosság terjesztésére kormánya alatt képezettek ki. Mily hön buzgott nemzetiségünk szent ügye mellett, eléggé tanusítja a' rend növendékei között a' magyar nyelv művelésére létesült D u g o n i c s - t á r s á s á g, melynek tagjait nemcsak szóval és korszerű kérdések kitűzésével buzdítá, hanem czélirányos jutalmak és díjak kiosztásával is serkenté munkásságra. Ennyire nevelé az erélyes főnök rendének haktörét, de sokkal nagyobb azon szellemi haladás, mely G r o s s e r szelid kormányát jellemzi, melyért örökre áldásban maradand emlékezteté

KÖVETVÁLASZTÁSOK. Megyék részéről: Biharból: P a p s z á s Lajos első alispán és R e v i c z k y Menyhárd debreczenvárosi polgármester; **Tornából:** A n d r á s y M a n o g r o f, és Z s a r n a y Imre főügyész. A' részmegek országgyűlésünkre követeket nem küldenek.

Sz. kir. városok részéről. Szébenből: M a r k o v i c s Antal helyt. titoknok és P é c s y Kálmán vál. polg. **Selmecz és Bétabányáról:** G o l d b r u n n e r Sándor választ. bír. és S c h a r f f Ferdinand vál. polg. **Bessteresebányáról:** G l a b i c s J ó s f t b i r o, és S z u m r á k J ó s e f tanácsnok; **Karponáról:** I y á n k a Zsigmond, és T ó t h Lőrincz h. ü.

Káptalanok részéről. Rozsnyórol: M a t t y a s o v s z k y István prépost és kanonok, N v á r a d i g ö r. kath. illyésfalvi pap S z i l á g y J ó z s e f kanonok.

Az öszpontosítás tüneményei az alkotmányosság terén. III.

Ha Franciaország után Angolhonra vetjük szemünket, ott az előbbtől egészen különböző alkotmány lünik előnkbe, olyan, mely már nem egyes ember vagy egy nemzeti gyűlés találványa, hanem az egész nemzet életerejének és szokásainak külzéke.

Az angol alkotmány eredete's alapja a' mult évezred szürkülétében vesz el, 's a' mi e' mellett a' nemzeti életben különzetesen feltünik, az, hogy Angolhonban már hajdan is nagyobb volt az egyesületi szellem mint Európa bármely más nagyobb állományiban. De Lolme ezen szellemet olyannak tartja, melynek Angolhon szabadságát köszöni 's keletkeztét a' királyok határozatlan hatalmának tulajdonítja. A' király ugyanis korlátlan hatalma következtében független levén, könnyen magára ruházta a' legveszélyesb előjogokat 's mint természetes a' főbb osztály elnyomatására törekedett. Illy hatalmat semmi egyéb nem volt képes ellensúlyozni, mint számos kisebb szövetség, melyekben a' főbb urak az ezek által eszközöndő eredményt biztosítani akarván, kénytelenek voltak saját érdeküket a' nép érdekeivel öszhangzásba hozni 's ez uton a' népet a' szövetségbe avatván, azt a' szabadság ismeretére 's becsülésére ébreszteti. Ez által, a' haza különböző osztálybeli polgárai bizonyos észszerű viszonyba hoztattak, és így „a' szabadság szelleme előbb a' hűbéri alárendeltség különböző ágazatin át keringvén 's folyvást fokozatos, de hasonnemű esatornákon tovább folytatván, utat tört magának a' legvégsőbb ágazatokig“. — A' nemesség kénytelen volt meghajolni a' nyomasztó súly alatt, a' nép pedig érezni kezdé, hogy az ügy, melynek védelmére felhivatott, k ö z ü g y; érezni kezdé, hogy annak előmozdításában maga is egyik tényező 's ezzel érezni kezdé önfontosságát.

A' nép erkölcsi erejénekide fejlődése után, magok a' fejlődnek is hatalmak erősítése végett a' néphez fordultak. Így Eduard már a' 13ik század végén a' különböző megyék burgjait és városait követeik általi megjelenésre szólította fel 's ezzel tételte le a' követi kamra alapja. Eleinte ugyan, de arduis negotiis regni tractaturi et consilium impensuri; addig a' követek csak „ad faciendum et consentiendum“ voltak jelen. Lassanként azonban kivittá a' nép azon tulajdonságát, mely soha el nem marad „midőn az szabályszerűleg mozoghat“. — Így fokról fokra emelkedve, már 3ik Eduard alatt a' nép követei kinyilatkoztatták, hogy csak a' z fogják törvénynek elismérni, mire megegyezéseket adtak. Majd később vonakodtak a' hadisegedelemhez szólani, mielőtt kérelmökre felelet adatnék 's eként fejlett 's öregedett a' demokratiai elem hatalma. A' nép érdekei mind inkább öszszeforrván a' nemesség érdekeivel, a' kormány fölöttük többé nem mint hatalom, hanem mint igazgató elem állott.

Ezek következtében Angolhonban nem volt mint Franciaország több kis fejedelemségre szétdarabolva, hanem mint öszszefüggő egész egy ur 's egy czimer alatt egyesült 's minden részében egy volt a' törvény, egy a' közvetlen közérdek 's így meg volt azon faja vagyis inkább foka az öszpontosításnak, mely nélkül a' státusegység organiceinak nem mondhatatik. Valamely állomány illetyén egységére nem kívántatik a' rendek eltörlése, e' mellett kisebb nagyobb osztályok létezhetnek; de szükséges hogy azok közvetett közérdekek által öszszefüggő 's önálló egésszé tétessenek, melyben az egyesületi szellem tápot, erőt 's fenmaradást nyerhessen.

Ezen egyesületi szellemnek köszönheti Angolhon egységét 's tartósságát, de igen könnyű átlátni, hogy ez a' szabadságnak különböző üdvös institutiókban rejlt biztosítéka nélkül, csak szoros értelemben vett öszpontosításra vezetne volna a' nemzetet. Hogy pedig mindazon biztosítékok közül, melyek az állományt az öszpontosítás illy fajtától megóni képeseknek látszanak, erős municipalis vagyis jó községi 's megyeszerkezeten kívül, a' gyakorlati élet terén czélszerűnek még egy sem találatott; — annak ellenben czélszerűségét mind a' józan elmélet, mind az emberiség

története, melyben Angolhon e' tekintetben különös kitüntetéssel említtethetik — eléggé világosan bebizonyították. Ez tehát a' főelem, melyben Angolhon alkotmányos életereje rejlik. —

Aiken nemzete institutióji iránti szeretettel 's tárgyavatottsággal adja elő, miként azon böles elv következtében, hogy mind az egyesek, mind a' községek közvetlen érdekeik igazgatását legjobban 's legczélszerűbben magok intézhetik, Angolhonban a' papimegek, városok és községek ügyei, ezeknek saját gyűlések és hatóságukban, a' néptől szabadon választott tisztviselők által igazgattatnak. És valóban ezek hatása sokkal nagyobb, hogy sem az öszpontosítók azok által a' törvényhozás mindenhatóságának csonkítását ne sajnálnák. Az angol a' gyakorlati élet mezején tanusított helyes tapintatánál fogva, mindegyik meg tudta különböztetni a' valódi közvetlen érdeket a' közvetett érdekektől 's nem kívánt odamunkálni, hogy azon töltés, gát, kereskedelmi csarnok 's tb. építéséhez, mely hasznát leginkább 's olykor majd kizárólag egy kisebb körre árasztja, az állomány egyenlő arányban járuljon 's ez által elfojtsa a' testületekben az önérejekeni emelkedés ingerét. E' végett az angol helyhatóságok hatalma kiterjed a' könyelem, bátorság, egészség, erkölcsiség, szóval a' jólét minden helységi eszközeire, ki olykor a' legnagyobb szerű munkák véghezvitésére, minők főképe a' nagyobb kereskedelmi városok által véghezvitetni szoktak, sőt kiterjed az a' helységi törvényhatóság körében elkövetett legnagyobb vétkek megítélésére is; szóval a' helységi ügyek igazgatása a' helységi előjárásra van bízva 's ezek felett a' kormány csak felügyelést gyakorol.

Mindenkor erős közvélemény volt Angolhonban, hogy a' községek 's megyék önkormányzásában van a' nép életereje, csak ezek képesek korlátokat vetni az olly anarchiailag szerkesztett parlamenti kormánynak, ezek ellensúlyozzák a' végrehajtást, hogy despotiává ne váljék, ezek az angol szabadság védbástyái 's a' hazafiúi érzelm tanodájai. „Meglátogattam, mond Tocqueville Angolhonra 's Amerikára hivatkozván, mind a' két népet, kiknél a' tartományi szabadság rendszere a' legtekélyesebben van szerkesztve, 's figyelmeztet ezen országokban a' véleményekre. Amerikában férfiakra találtam, kik titkon az unio demokrat szerkeztetének megsemmisítésére törekedtek, Angolhonban másokat találtam, kik az aristokrátiát nyilván megtámadták, de egyet sem tudok, ki a' helységi függetlenséget nagy jó-téteménynek ne tekintené.“ Sőt azt állítja továbbá, hogy mindenütt a' jólét és hatalom eszközei között, a' localis institutiók előnye, mindig első helyen említtettek és méltán, mert noha ez magában nem panacea, de olly kellék, mely nélkül az egész státusszerkeztet mindig hiányos; mert abban a' megerendszer olly elem, mely a' státushatalom minden ágaira hol semleges, hol tettelesen foly be; ugyanis csak ez által lehet a' törvényhozás a' nép akaratjának nyilvánítása, csak ez által lehet a' végrehajtás ellensúlyozva 's illő korlátai közé szoritva; 's csak ez által lehet az itélő hatalom szabad és független.

Minden állományban a' hármass hatalom közül hol egyik, hol másik a' fő, de mindenkinek meg van mindenütt maga saját munkaköre 's ugyanazért soha azokat egy törzsökké egyesíteni nem lehet, pedig ez volna Montesquieu nyomán a' centralisáló politikának törekvése. Észszerűleg véve a' törzsök mindig a' törvényhozás, a' más kettő ennek csak ágai; és e' szerint a' törvényhozó hatalom mindig feltételezi a' végrehajtó hatalom hatáskörét, kitüzi az elveket 's szabályokat alkot, melyek szerint annak cselekedni kell 's egyszerűs mind ellenörkődik: vajjon határozatai rendelete szerint hajtottak é végre 's ugyanazért ezek megítélésére végbírósi itélőszékké válik. Ezen hatalmat a' törvényhozástól elvenni nem lehet, mert e' nélkül a' törvényhozás csak üres nevezet volna. De épen azért, mivel a' törvényhozás illy nagy hatalom, — szükséges azt minden működéseiben illő korlátok közé vetni, mert minden hatalom különböző tájékok felé terjed 's azt túlradás ellen egyes institutio csak egy oldalról képes illőleg korlátozni;

mert midőn azt több oldalról környezi, akkor egyszersmind teljesen hatalmába kerítette.

Angolhonban a törvényhozást a törvények alkotásában felülről a király vetoja, alulról némileg a népszabadság korlátozza; mert arra annyi tetteges befolyást nem gyakorol, miszerint a törvény a nemzeti akarat nyilvánításának nevezethetnék. Még kevesebb van azonban korlátozva a parlament bírói hatalmában, melyre nézve az teljesen független mind alulról mind felülről. Ez általhat az a miniszteriumra, határoz minden viszony s események fölött s teljesen hatalmában tartja a végrehajtó hatalmat; minélfogva Angolhonban a törzsök nem a törvényhozás, hanem az ítélőhatalom. Ez az, minélfogva a parlament a végrehajtást teljesen önkénye alatt tartja, a nélkül hogy a kormány felelősség törvények által volna meghatározva, ez az ottani körülményekből egészen természetesen következik. Szintugy más viszonyok következtében a végrehajtás minden oldalról igen le van nyugóztatva, az ugyanis a nélkül hogy alulról mindenben szabadon rendelkezhetnék, mégis a törvényhozás előtt mindenben felelősségre vonathatnak, azonkívül mind a közvélemény, mind a szabad sajtó által szüntelen ostromoltatnak és semmi egyébben menedéket nem talál, mint a maga részére megnyert pártban. Ennek végzemenye bizonytalannak a végrehajtás elnyomása leend. Különösen nem csekély veszély háramlik abból az alkotványra, hogy a végrehajtó hatalom a képviselői tábla többsége alá van igazva, mely a nemzeti közigazgatásban annak kezét megkötheti. A parlament elbocsátja a miniszter s a gyakori miniszterváltás által gyakori változást hoz a politikába, míg más felől a helységi részletes adminisztratio semmi biztosítékkal nem bír. Természetes hogy a dolgok ilyen állásában a miniszteriumnak legfőbb törekvése, magát ezen kiváltságos bírák önkénye alól emancipálni s e törekvés következténye előbb utóbb a végrehajtó hatalomnak a törvényhozás feletti győzelme lenne. Azon nyomtatás alól pedig a végrehajtó kormányt magát ki kell emelni, mert az igen nyomozó, miután a parlamenti többség önkényének semmi sem képes határokat szabni. Ez oka, hogy most a kormány az alsóbb körökbe mindig nagyobb és nagyobb befolyást keres s örömet elvállalja az általános felelősséget; mert ez által a parlament feletti nyer hatalmat s e szerint teljesen igaz, hogy Angolhonban szinte nagy lépések tétetnek a centralisatio felé, de éppen ezen törekvésben rejlik az angol alkotványosság veszélye, mert a parlament anarchicus hatalma a nép öncselekvősége megszüntével sokáig nem állhat fen.

Ujabb időkben a nép tevékenysége helyébe mindennél egy kormányi bizottság lép fel. Eddig mind a countyk, mind a papi megyék és községek önlelettel bírtak. Hajdan a countykat kormányzó sheriff a nép által választott, s ennek hatásköre a megyékben igen nagy volt, ugyanis ez volt megyékben a végrehajtó hatalom organuma; a papi megyék igazgatóit szinte a nép választotta. Most már a megyei életet még csak némely külső formák tartják fen; a nép csaknem minden tevékenységéből ki van zárva s érdekeinek semmi képviselője nincs. — A sheriff, ki a parlamenti választásokat intézi, nem a nép embere, a követ megválasztatása után küldötől független, a szegények ügye, börtön s rendőrségi közigazgatás királyi biztosoknak adattak át, ez által a végrehajtó hatalom, mely előbb a nép tevékenységén alapult, magát bürokratiai formába teszi, erre pedig a kormányt annak helyzetéből felmerült szükséglet vezérli. Természetesen a kormány ily törekvése nem maradhat egyoldalú, az minden oldalról változást von maga után, innen közelebbi években a Court of Chancery, a Privy Council (királyi tanácsa) hatáskörükben igen sokat növekedtek s könnyű átlátni, hogy minden ily terjeszkedés a nép szabadsága rovására esik, s e miatt már is ott állanak a dolgok, hogy most már mind a tory mind a whig párt, nagyobb számu állandó sergek kiállítását tartja szükségesnek, még pedig a tevékenységétől megfosztott mob (gyülelész köznép) ellen. Hogy pedig mindezek ellenére az angol alkotványos szabadság még nincs megsemmisítve, sőt jövőre is némi biztosítékkal látszik bírni, oka nem az olly korlátlan hatalmu törvényhozás, nem ama nagyszerűnek látszó kormányi felelősség, hanem inkább némely más a nép erkölcsével összenőtt biztosítékok, ilyenek pedig: a noha nem legjobban organizált népgyülelések (meeting); a tanácskozáskor nyilvánosság; sajtószabadság; eskütszék. A nép öncselekvőségének megsemmisítése után mi fogja ezen institutiokat biztosítani?

Egy dolog a másikat vonja maga után s az összpontosítás végeredvénye nem a parlamenti kormány.

(Vége köv.) Kovács Károly.
BUDAPESTI NAPLÓ.

Halottak napja volt, midőn e sorokat írtok; megbocsássatok tehát, ha szokott vidorság helyett keményredőket látok homlokunk színén, mert hisz e napon ti is önkénytelenül elkomorodtatok, ha meglátogattátok a temetők szűk ha-

tárit, ha borús emlékeitek szárnyain leszállatok a sirnéma lakóihoz, kik között tán egykori kedveseitek tetemei porladoznak, az enyészet örökmunkásságu kezei alatt! Hogy is ne! mert ki azon szerencsés boldogtalan, kinek legalább egy kedves halottja nincs? vagy ki feledkezett meg e napon arról? Mi szinte elhagyók a hullámzó életet, melyben pedig szakmánknál fogva forgolódnunk kelle s kisieltünk oda, hol többé nincs élet, hol a halál uralkodik esendesen, még a szemfüles naplóró megróhatásától is menten, háborítatlanul kiutasítva köréből minden botrányt, mely az újdonságot nádpárpájául kínálkozhatnék. Szent volt a hely, a nap még inkább megszentelődött, meg az emberek, kik ekkor szívökbe szálltan ide zárandakolltak, virágkoszorú-, és kivilágítással áldozni a sírban nyugvóknak, — egyuttal elmélkedendők a sors fölött, mely előbb később mindenkit ily hantok alá vezet. A világ czifra bolondságot hagyják ugyan kívül a küszöbökön, — de legalább nem is hordozák arcaikon, — legfőkébb is a hideg márványra aggáták, jelül, hogy a meleg szívben azoknak most nincs helyük, vagy legalább lenni nem kellene! — Ily ünnepeles pillanatokban az ember még az is elfeledi, hogy az élők némelyike nagyon korán megérdemlé a sírok legmélyebbikét, s még sem igyekszik senkiőt e jutalom elvételére vezérteni. Ujabbat irigy a világ, pedig csak itt nincs mit irigyelni; még a kiáltó márványokat sem. De hagyjuk oda a sírokat; visszatérünk a nap zajos eseményei! hisz meglehet, hogy itt is tán mindjárt koporsóval találkozunk.

Városunk csak úgy forrong a sok, országgyűlésre utazótól. A fiatalság pezsgő vére alig várja hogy Pozsonyban kissé hűtőzhessék, midőn majd a fenyves huszasok melgítő ereje — oda lön. —

Albóni már itt van! — Lesz öröm a dallamos világ között. Dobozy bandája is megtért külföldi utjából, tán mire jelen sorokat olvassák, már föl is lépett színpadunkon.

Most hagyta el a sajtót a Vahot által szerkesztett és kiadott „Magyar föld és népe” folyóirat 2 szállítványának 1. füzetét. Tartalma köv. tkező: Szent-Márton Pannon-halmán. — Soprony Golub Vilmostól Sobri család, mint vasmezei népmisemtetés. Vahot Imrétől A két ivnyi szöveghez 3 igen díszes kép járul, sokkal csinosabb a korábbiaknál. Al-talán az egész kiállítás kielégítheti kívánatokat.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

POZSONY. Oct. 28án. Ma foglalá el előki székét ujonnan nevezett főispáni helyettesünk gr. Pálffy Mórész, a követválasztásra roppant számmal öszszesereglett nemesség dörög eljenzései közepett. — Erőteljes székfoglaló beszédre szokott ékesszólásával válaszolt első alispán, utána a főjegyző, és többen készülének az új megyei elnök üdvözlésére nyilatkozni, de ő mga szerencsés tapintattal, szerényen elutasítá személyétől a közfigyelmet s ezt, egy-mint mondá, „fontosabb” tárgy, a most végbemenendő követválasztás felé irányzá; a rnek ezen legszebb alkotványos joguk gyakorlata közben mérsékletet, és megfontolást ajánlván. A választás — miután a követjelöltek iránt már eleve megállapodva volt a közvélemény — felkiáltással és legszebb rendben történt, és 10 percz müve volt:

Választottak: Olgya y Titusz érdemes főjegyzőnk, és Barotal János főszolgabíró. — Rendes levele zö.

POZSONYMEGYE KÖVETUTASÍTÁSA. 10) Közlekedési eszközökre nézve, minők: vasutak, csatornák, kőutak és hidak, utasításul adatik, hogy a két elsőnek létesítése leginkább az állományt illetné ugyan, de tekintve jelen financialis állapotainkat azok jövőre is mag a n-vállalkozókra bizandók, ugy mindazáltal, hogy a vukovár-flumei vasut kamatbiztosítás mellett építtessék; az 1832. é. 25. tez. akkint leendvén módosítandó, hogy építési engedélyt maga az ország is adhasson. A kőutak vagy országútsak, vagy megyeiek, vagy községiek levén, azok felállítás és fentartása vagy az országot, vagy a megyét vagy az illető községeket illesse; a segedelmezés pedig a megyék határain a bejövőkre nézve felállítandó vámokkal eszközöltessék. — 11) Hiteletintézetek alapítandók, ezek jótékonyasága azonban pusztán nemesi javakra ne szoríttassék. 12) Tűzkármentőintézetek az ország által, kényszerítő alapon és kölcsönösség mellett kívántatnak felállítatni. 13) Mérték egyforma s ága eszközöltessék az egész országra nézve. 14) A borbeviteli tilalom, vagy nyomozó díjak a városokban megszüntetni kívántatnak. 15) Utasítatnak követeink, hogy az 1840. XVI. tez. 1 fej. 2 §sa pontjában foglalt kivétel a kir. városokra nézve szüntessék meg s a ezek eltlrlését sürgecsék. Fennálló törvénykezési rendszerünkben a reméllt újnak behozataláig teendő változtatásokat illetőleg a követutatisás követezőkre terjed ki: 16) A mellékta nuvállaltásokban a hiteltétel szüntessék meg. 17) Az idézés, kézbesítés, ügyelet és bíróság elleni kifogások egy feleselésben meríttessék ki. 18) Országgyűlés a laltt nem csak a főlebbezett, hanem az ítéllet alá bocsátott táblai perek is vétessenek vizsgálat alá a kir. főtörvényszéken. 19) Ellenállás, visszaverés és tiltakozás jövőre megszüntetendő. 20) A világos örököségi törvényben az: vajjon kik értetnek a javakat letartóztató idegenek alatt? felvilágosítandó. 21) Ha a büntető törvénykönyv keresztül nem vitétnék, legalább a becsületbeli bántalmakra nézve alkotassék sommás eljárás, mely által a vesztő fél perköltségeiben is elmarasztalendő. 22)

A törvényszünetek mind főbb, mind albiróságokra nézve szüntessenek meg. 23) A hetszemelyes tábla nem méltányossági elvek, hanem szoros törvény szerint ítéljen. 24) Addig, míg a törvénykezési formahibákra nézve semmisítő törvényszékek felállítatnak, határozatlanak meg törvény által azon esetek, melyekben a nm. udv. kancellaria bírói parancsokat bocsáthasson ki. 25) A vadászati törvény akkint módosíttassék, miszerint a vadászat mindenkinen csak sajátján legyen engedve. 26) Az 1836. tezikely kedvezései a jobbágytelkeketel bíró nem esekre nézve megszüntetvén, a sóarulási engedély a jobbágyoknak is adassék meg. 27) A váltótörvény gyökerében módosíttassék akkint, hogy a váltóképesség csak a rendes és bejegyzett kereskedőkre szoríttassék. 28) A csódtörvény módosítását illetőleg, követeink oda szavazni utasítatnak, hogy a) a hamis bukások megállítására a csódperrrel együtt a tenyítő per is rendelkezék el s a bukott, bukása okait igazolni leendvén kötelezzemélye az itéllethozatalig letartóztatassék. b) az 1840. XXII. 37. §-ában érdekltszerződés a bukást megelőző egy évre értessenek, és c) a csódperek gyorsabban vizsgáltassanak meg. 29) Az előleges s erelmek orvoslása kívántatik az 1790. 13. tez. értelmében. 30) Azon nemzeti ohajtás, hogy a felsége lakását az országban venné s az országgyűlést Pestre tenné át, előterjesztendő. 31) Galliczia és Lodomeria sorsa figyelembe vétetvén, Lengyelország függetlenségének visszahelyeztetése kívántatik. 32) Az Erdélylyeli Unio eszközése végett mind két testvérhon részéről küldöttségek neveztessenek. 33) Nemzeti s elemozditása tekintetéből utasításul adatik, hogy a só- posta és harminczad hivatalokban is alkalmaztassék a magyar nyelv.

Az el nem intézett vallásbeli kérdések végeldöntése kívántatik, de ugy, hogy e tárgy az országgyűlés folyamát ne akassa meg. 34) A magy. tudom. egyetem javai kezelésének és tanítói választásának rendszere, mint minden alapítványok is törvénybe ígatás végett az országgyűlés elibe terjesztetni kívántatnak. 35) A Ludovicára nézve, követutatisatásunk szerint, ő fels. az országos rnk igazságos kívánatának teljesítésére ujabb fölírás mellett megkérendő leszen. 36) A múzeumi gyűjtemények, valamint az országos levéltár lajstromai a törvényhatóságokkal közöltessenek. Gr. Ráday és Horvát István könyvtárai az ország számára megszerzendők, nemkülönb. Mátyás király könyvtárának maradványai a bécsi könyvtártól visszakövetelendők. 37) A Pesten építendő országgház a költségire nézve a követek annak idejében külön utasítást nyerendnek. 38) A vakok pesti intézete országos intézette emeltessék s országos lelencház-felállításra lépések tétessenek. 39) A katonatartás iteherek kézpénzeli megváltása sürgetendő. 40) Katonai kihágások iránti törvényjavaslat szentesítése kívántatik. 41) A tisztújítás kikicsapongások a tárgyzató törvényjavaslat, a főispánokat illető részével együtt, végig tárgyalassék. 42) A papi tized természetbeni kiadatása egész országra nézve megszüntetendő s ennek örökös megváltása az egyház irányábani kényszerítő törvény által eszközözendő. 43) Kívánja Pozsony megye, hogy az országos küldöttségeben a két törvényhozó tábla közt arány tartassék. 44) Valamely elsőleg elfogadott s részleteiben is kidolgozott törvényjavaslat, azon kérdésre: vajjon ugy mint áll, elfogadtatik é, ujlag bocsáttassék szavazásra. 45) Azon tárgyakra nézve, melyek mult országgyűlésen függőben maradtak, a követutatisás oda czéloz, hogy a) a bányatörvénykönyvre adandó kir. válasz eszközöltessék b) Örökösdesnek Magyarországiból kivitele és behozatala iránt fenálló egyoldalú rendeletek szüntessenek meg. c) Magyar ezredek tisztségeire magyarok alkalmaztassanak. d) A katonai véghegyek magyar törvény alá vettessenek. e) A francz háboruban az országnak okozott károk téríttessenek meg. f) A szóbeli bíróságok a kamatokra is határtalan sommaig terjesztessék ki. g) A honi jégkármentő intézetek beczikkeztetése mellett, a külföldiek tiltassanak el. h) A m. kir. természettudományi társulat törvénybe ígtattassék. i) A m. k. helytartótanács felügyelése alatt álló alapítványok számadásai a jelen országgyűlés elibe terjesztessenek. k) Siketnémák, vakok és tébolyodtak intézetei terjesztessenek ki. l) Ezek mostani állapotokról teendő tudosítás végett a leendő nádor kéressék meg; m) országos gyorsírás az ország pénztárából tartassék fen. n) Határszébi biztoságok munkálatai sürgettessenek. o) Ezek tárgyai pótoltatván, neveik törvénybe ígtatandók, p) a m. akademiára tett ajánlatokat beczikkeztetni; és q) az irodalmi jogok biztosítása iránti törvényjavaslatot törvényé emelteni kívánja megynék.

Magyei levelezések nyomán oda utasítatnak követeink, hogy 46) Bars megyének a gazdasági „Kis-tükört,” mint ide be nem mutatott könyvet illető ajánlá-

sa e
megy
m ü
ló mu
tábar
50)
erdő
vé n
ugyn
Sche
54) E
től il
eszkö
telep
fogad
gyüle
a hon
elibe
befoly
mene
vatal
hány-
a) doh
tan ell
ti leir
ve, p
nasza
ságbó
tetik;
ködés
tatnak
lösség
ség ál
esetre
szágg
végre
tartan
lasztá
zsony

közgy
tisztel
nyitvá
koron
ország
egyik
ország
zetnek
gadtat
té, ho
záróla
melye
felszól
tízhet
azonb
tett, je
zon né
tisztvá
a meg
többin
val kel
elnöke
kormán
tatik, r
választ
végre,
a rend
dulva v
gyülés
elnök t
jegyző
nálni: a
tüzetet
vezet
Eszerin
készít
tetett.
idejébe

C
mely G
ma üll
tebb ür
miség t
togatás
latásra
tánylái
választ
igatás
sainkat,

sa e' megye részéről nem támogathatván, 47) Soprony megyének a nemesi felkelés, 48) Ugocsának az öszmúintézet és 49) Barsmegyének, Korizmic s László munkája iránti felszólításait pártolják. Indítványok folytában következőkre adatik még utasítás, jelesül kívántatik: 50) Az 1802: 24. tcz. értelmében további intézkedés az erdők fentartása érdekében. 51) Vasúti rendőrtörvény létesítése. 52) Mindennemű sorsjátékok's az ugynevezett lotteriák eltörlése. 53) Az „Anticipation-Schein“ papírpénznek az illető hivataloknál beválthatása. 54) Hogy egyházi testületek ingatlan jószágok vásárlásától tiltassanak. 55) Hogy az oláh cigányok letelepedése eszközöltessék. 56) Külföldi izraeliták bevándorlása és letelepedése tiltassék meg. 57) Mig a' közteherviselés el nem fogadtatik, senki se honosíttassék. 58) Az utolsó országgyűlés óta keletkezett sérelmek orvosoltassanak, minők: a) a' horvát sérelmek; b) e' megye küldöttségének ő felsége elibe nem bocsátatása. c) Az elemi tanodáknak az ország befolyása nélküli felállítás. d) A' görög n. e. valásrai átmenetelt tárgyzó intézvény; e) A' német vám és 30-ad hivatalnak Mosony vármegyébeni önkényes felállítás; f) Dohány-trafikák; mire nézve különösen utasításul adatik, hogy a' dohány monopoliának honunkba behozatalát határozottan ellenezzék. 59) Hevesmegyének a' parádi botrány iránti leirat tárgybani panasza ha sérelemnek leendő bélyegezve, pártolatik. 60) Zágráb vgyének a' kir. biztos iránti panasza sérelmül tekintetik. 61) Erdődy grófi család főispánságból elmozdítása iránti panasza szinte sérelmül tekintetik; 62) Zabolcs vgyének a' főispán törv. székü elnökösödése tárgybani panasza pártolatik; 63) Oda utasítatnak követeink, hogy a' rendes hadi adót egyedül a' felelősség elvének valósitása mellett ajánlják, ha azonban többség által a' mennyiség-ajánlásra szorítottának, mindenestre a' mostaninál kevesebbet ajánljanak. 64) Jelen országgyűlési költségek a' nemesi pénztárból fődöztessenek, végre 65) E' roppant teendők miatt évenkénti és Pesten tartandó országgyűlés (a' követeknek legfőlebb 6 évrei választása mellett) szorgalmazása adatik követutatisatásul Pozsony vgye részéről. — Rendes levelező.

GÖMÖR. Folyó october hó 8dik napján soronkivüli közgyűlésre sereglettek össze a' megye rrei, melyet köztisztelünket bíró főispánhelyettesünk rövid üdvözzel nyitván meg érdemes főjegyzőnk kezeibe nyújtá ő felsége koronás királyunknak folyó eszt. nov. 7ik napján kezdendő országgyűlésre meghívó levelét, melynek felolvasta után egyik vezérszónok táblabíránk azt indítványozá, mikép az országgyűlési követei megválasztására f. october 23ka tüzetnek ki végzésileg, mely indítvány zajos tetszéssel fogadtatott, azonban elnök ő mlga szót emelvén, előterjeszté, hogy a' követválasztó gyűlés határnapjának kitűzése kizárólag régebbi gyakorlat szerint is az ő jogaihoz tartozik, melyeket sértetlenül fentartani kíván, 's többszöri erélyes felszólalásával az említett választó-gyűlés határidejének kitűzhetését magának követelte. A' rr. igen nagy többsége azonban semmi gyakorlatot, minőt elnök ő mlga emlegetett, jegyzőkönyveiből következtethetőnek nem látván, azon nézeteket karolta fel, mikép a' követválasztó gyűlés a' tisztválasztó-gyűléstől egészen különbözik, mert amabban a' megyei kormányzó kijelölési joggal nem bír, mig az utóbbinak elnöklése mellett's kijelölési jogának gyakorlásával kell történnie, mert a' követválasztó gyűlések főispáni elnöklet nélkül is érvényesen megtartathatnak, hol a' főkormányzó az elnöklésben valami véletlen által akadályoztatik, mert tovább a' k. meghívó-levél is a' követei megválasztását a' megyei rendeknek teszi kötelességül, 's elvégre, mert törvények a' közgyűlések határideje kitűzését a' rendek jogai közé sorozták. Ezen törvényes okokból indulva véleményüket oda pontosíták, hogy a' követválasztó gyűlés határnapját jelen gyűlésből a' tanácskozó rendek elnök főispánhelyettes ő nsgával tűzzék ki, mihez képest a' jegyzőkönyvben egyszerűen csak e' kitéltet kívánták használni: a' követválasztó gyűlés határidejéül f. october 23ka tüzetnek ki — elég biztosítékot találván a' jegy. könyvek bevezető pontjában. Es ez lön hosszas viták után határozat. Eszerint követválasztó közgyűlésünk oct. 23kára, utasítás-készítő gyűlés határnapja pedig oct. 25. 26. 's 27kére tételt. Az eredvényt kielégítőnek reméljük, miről annak idejében. —

October 23án. Nagy napra viradtunk, olly napra, mely Gömör évkönyveiben örökké emlékezetes maradand, ma ültte meggyénk nemzeti alkotmányos életünk legbecsületebb ünnepét a' követválasztásban 's ma vitta ki az értelmiség fényes győzelmét 's tanúja lön annak, hogy hol a' bujtogatás császserei a' köznemesség békés kedélyei felzaklatására nem használtatnak, ott az ész és erények kellő méltánylásban részesülnek. Nyugodtan néztünk a' mai követválasztás elibe, mert elhallgatott Gömörben az alacsony izgatás ördöge 's jó szellemünk lengte körül nemes társainkat, nagy lelkesüléssel gerjesztve azokat, kik egykor al-

jas császsavak 's mesterfogások által fölingereltelve, leg-erélyesb férfjaink üldözésekre vetemültek. — Követválasztásunk legszebb rendben tartatott meg, nagyszámu nemes-ség harsogtatá a' követválasztást megelőzte éjen a' gyűlés helyén Gömör értelmiségének jelöltjeit e' szavakban: „Éljen Szentiványi, Darvas!“ A' választási napra viradva ritka lelkesedéssel roppant tömeg ismételte azt a' megyéhez el-lött, 's ott hasonló örömrivalgásban nyilatkozott a' nép szá-va is. Szeretve tisztelt főispánhelyettesünk a' közgyűlést tartalomdu szavakkal nyitván meg, a' rket választásra szólítá, 's felharsant újra az általános akarat kitörő öröme e' szavakban: „Éljen Szentiványi, Darvas!“ Csak két perc és Gömör egyhangu felkiáltással választott követeit Szentiványi Károly és Darvas Pál bírákban üdvözlé, kik mindketten követei eskü után, szilárd határozottsággal vallák be elveiket 's politikai legszebb hitvallásukat; melyeket méltányló helyeslés 's kitörő lelkesedés követt. Ezután az országgyűlési irnokok választása kerülén szőnyegre, a' megye rr. az országgyűléseket az ifjuság kiképezésére legnyomatékosabb tényezőkné tartván 10 fizetéses irnok választásában állapodtak meg, kik azonnal meg is választattak. E-kép illő rend mellett végezettvén be követválasztásunk, nemességünk a' választás helyét ismét e' szavak harsogtatásával hagyá el „Éljen Szentiványi, Darvas!“ 'S mi is e' meleg ohajtással bocsátjuk szeretet 's reményünk embereit 's kétkedni nem tudunk: hogy Gömört elvéhez hiven becsülettel képviselendik.

Rendes levelező.

NÓGRÁDMEGYE KÖVETVÁLASZTÁSA. *) Még meg sem szüntek a' tavalyi évné az emberiségre ható csapásai, még meleg emlékezetében van agyunknak a' sok éhalálal közdőnek kínos j a j g a t a s a j; — még be sem hegedtek azon sebek, melyeket a' napról napra perczről perczre nyomottabbá lett emberiség szánakozása és fájdalom vagdalt sziveinkbe; még halomra hordatnak az inség-szülte betegeskedőknek élettelen testeik; még nincs nap, hogy a' halálharang ne emlékeztetne bennünket, mikép azok, kiket az emberiség, közel rokonok, 's felebarátok nyomorba engedének süllyedni, a' mennyi hatalom nem feledkezett róluk meg's boldogabb jövőre, az örök életre szólította őket: — és im, midőn tartanunk kell egy, ha nem is olly nagy, de bizonynal bekövetkező új inségtől — már is egy új — egy egészen új életet élünk, mely felejtet velünk barátot, rokont, felejteti a' nyomort, melyel szemközt állunk, 's mi minden erőnköt kimerítve a' legaljabb módokra vetemedünk, 's halomra hordva költjük jobbadán szegénység szorgalmából szívott jövedelminket, hogy azt feledjük, ki nekünk 's értünk él, 's mi még is a' nép barátiként igaz-tásokkal állva elő korteskedjünk a' nép ügyét előmozdítandók!!! —

Midőn e' sorokat írjuk, már minden megszünt — minden, mi hat hét óta örök feszültségben tartott, mi perczet sem engedte nyugodni, de szünni nem akaró viadalra hitt föl, részint a' baráti vonzalom, részint az eltért véleményekből eredő, 's nem akarva is párttá alakult érdeknél fogva. — Most minden megszünt — 's mint hosszas fárasztó álom után, melyben sulyos évek sorát éljük, elittkadtan alig bírva eszméletünkkel csendes hajnalra ébredünk — úgy mi is egytől egyig a' hosszas ingerült viadal után olly jólléttel nyugszunk meg 's fíradalmink jutaimát a' haza fölviruló hajnalában, a' csak hamar megnyitandó országgyűlésben reméljük fölviradni. —

Hosszú évek sorát értük Nógrádban, de illy ingerült-ségre, illy fonák eljárásokra, alacsony kezelésűmódra 's a' szó szoros értelmében nevezhető legalacsonyabb vesztegetésre nem emlékezünk 's tiszta szívünköl ohajtjuk, 's adja is isten, hogy e' hallatlan demoralisatióknak nálunk évről évre óriásibb léptekkel fokoként haladása ez egyszeri iszonyú összeütközés által nálunk örökre temetve legyen vagy törvényalkotás által egész országra nézve végkép szüntessék meg.

Nem emlegetünk mi sok pedant módjára jó czélokat, mert jól tudjuk azt, hogy azok, kik leginkább jó czélokat rebesgetnek, legkevésbbé szoktak azokban tetteles részt venni, jól tudjuk, hogy mind ezen tömérdek ezerbe került korteskedésre szánt öszvegből egy fillérenél több, vagy kevesebb nem adatott volna jó czélra, mint így. — Mi már megtettük egy izben teendőinket, azon teendőinket, mely-lyekkel morális létezésünknek tartozunk, hogy gyengék voltunk lépteinket megtartani, de eléggé erősek magunkat e' tekintetben nevétségessé tenni, arról gondolkozunk késő. — Hogy a' mostani követválasztásról hiven párt- vagy személyvonalom nélküli részrehajlatlanságból írt soraimnak hitel adathassék, czélszerűnek tartom abban, bár hosszabbban, de elejétől végig elősorolva, mind a' két párt fény és árnyoldalait kiemelni.

*) Noha nem rendes levelezőnk e' közlemény, mivel azonban igen hiteles 's a' nógrádi viszonyokba teljesen avatott kutfőből származik, méltónak tartottuk azt beigatásra.

S z e r k.

Régtől fogva hírek szárnyaltak három követi jelölt felől, kiknek neveik majd minden lapban olvashatók valának — fölléptek a' két egyednek, kik közt kérdés volt, semmi különöst nem sejtettünk — hisz magában nem is volt az különös, hogy két követjelölt összeütköztek, sőt Nógrádban, hol olly számos az intelligencia, talán még azt remélhetjük, hogy többen ütközendnek össze. Aug. közgyűléskor történtek e' fölléptek, pár percz alatt az egész jelenlevő értelmiség két pártra oszlott, 's minden nyilvánosan történt, conferentia conferentiát ért, meghivattak fejenként a' tagok és tanácskozások tartattak mind két részről a' föllépések fölött — később mindkét párt conferentiájában elhatározottat, miszerint baráti engedés, vagy legalább nyilt ellenségekenti föllépés előtt a' másik jelölt kitűzött pályájáról lelépésre szólíttassék föl, mi meg is történt mind két részről, — hogy mi sikerrel? tanuskodik a' következés. —

A' pártok mint mondám csak hamar megalakultak, az országgyűlési utasítások az ellenzéki szellemben elkészítették — a' kérdésben levő követi jelöltek Nógrád ellenzékének hű emberei, így igen természetes, hogy mind két párt színezeteül csak a' szabad elvet tűzhetette ki, 's így Nógrádban conservatív párt, némely conservatívek szívbéli fájdalomra 's bal hiedelmére, nem volt, hogyan oszlott meg tehát a' megye e' két követjelöltet érdeklőleg, mindenki könnyen átláthatta, 's hogy itt a' kérdésben levők iránti személyes vonzalom többet tett, mint az elv, természetes — mert nem elv, de személy forga kérdésben. Innen volt az, hogy a' pártok alakultával sokkal több fölvilágosult 's bármely elvpártnak hű embere, semleges (neutális) vagy is sem hideg sem meleg nem volt, mint bármikor, vagy személyre nézve ugyan egyhez nyilatkozott, de tetteles erőt a' másik kérdésben levő iránti személyes tiszteletből megtagadott, mert nem elv de személypártot látott ez ütközeten 's ha az elsőt látja, bizonynal nem semleges részt vesz.

E' közben a' D. párt, mely alakulta perczétől fogva erélyesen lépett föl, az ellenfél zenéjét elfoglalva azzal kötésre lépett, 's még azon éjjel két rendű zenével járva föl, 's alá székvarosunk utcáit D. éltette követül, az ellenfél e' hirtelen fordulatán a' dolognak megütközve, sok ollyat, kik magokat a' K. párt embereinek nyilvánították, 's kik rendszerint a' többséggel szeretnek tartani, látva az erélyes föllépést, elveszték kedvüket a' D. párt perczről perczre szaporodott. Nyolcz nap mulva mig a' D. párt a' megyét bebarangolta, a' K. párt, mely elejénte ugyan alakult, de később semmi tetteles részt nem vett, erélyesen hirdette nyilvános fölléptét, de e' párt habár nem kevésb embert számlált is a' másik pártinál, mindazáltal mégis kevesbet, mint remélte, 's ezt késő föllépte okozhatta 's ez azon szomorú követke-zéseket vonta maga után, hogy némely ifju egyedek, kik elvet, vallást és ki tudná még mit elő szoktak sorolni, miket ók veszélyben láttak, 's kik a' pártnak, melyen vannak, zabolálan nyelvedéseikkel rendszerint többet szoktak ártani mint használni, a' D. pártot népszerűtlentési szándokból aféle rágalmakkal illeték, miszerint a' kormány a' D. pártot pártolná; — e' költött hir mint kutfő nélküli rágalom csak hamar nyelvről nyelvre ment, 's alig telt el pár nap, mindenki e' rágalommal állott elő, és a' D. pártnak éppen parázsként izzó alakultában nem kevés kárt okozott. E' rágalom soknál vizshangra talált, 's nem kutatván a' forrást elidegeníté e' párttól — de miután a' D. párt ezt megtudta 's annak mibenlétét erélyesen sürgetve a' kutfőt ohajtotta tudni, melyből ered, a' K. párt és több az igazság és nyilt becsületesség ösvényén haladni szerető férfi ohajtására elhatározá, hogy e' hódítási mód, mint alaptalan rágalom, használatni nem fog. —

E' nyilatkozat bár loyálisnak lássék is, csak méltányos volt, 's hogy sokat használt, az bizonyos, de annyit még sem, hogy e' koholás általi kárt helyrehozta volna. — Azért jól tudjuk, hogy kisebb körökben is annál inkább tehát egy, kaputos emberekkel dúsan megáldott megyében sok olly ember van, ki nincsen magával tisztában, kiről azt mondani, hogy meggyőződése nincs, nem lehet, de hogy elve nincs, azt bizton állíthatni; vagy ki elvet magának ugyan tulajdonit, de sem azt nem tudja, hogy mi czélból, sem pedig, hogy őt mi meggyőződés vonja egy vagy másik párthoz — megmondani nem tudja — ezek többnyire honnan a' szél fu, onnan szeretik köpönyegeikkel tagjaikat takarni, hogy álarczokat feledjék 's az illyenek leginkább a' szabad elv palástját használják tudatlanságuk 's arczatlanságuk fődéseül, kivált olly megyében, mely mindig szabad elvű volt — és jaj azután ollyankor és olly esetben, mint most volt a' D. párt, mely azoknak rágalmaik szerint a' kormány által pártoltatni állított — jaj azon egyes tagoknak, kik magokat e' párt embereinek nyilvánították! — jaj azon párt kitűzöt-tének, kinek felekezetére illy rágalom koholtatik, mert hisz, hogy az ő állításuk szerint ő csak eszköz 's a' kormánypárt kitűzötte 's a' szabad elv csak palást, mert úgy mond hogyan is képzelhetnénk kormány- és maradó pártbeliekből ösz-

és 48) Sárosnak országos kórház-állapítást illető javaslatok és sérelmek nem fognak pártoltatni. 49) Budaváros felhívása elhunyt nádorunk érdemeinek becikkéztetése iránt gyámoltattik. 50) A főispánok és helyetteseik törvényeskekeni elnöklési joga ismértessék meg. 51) A tudományos, művészeti s iparegyleteknek védelem s érvény szerzetessék. 52) A még meglevő banderiumok s felkelési szabályok fölötti tanácskozások másorra halasztassanak. 53) Az Erdődy grófi család panaszlevele sérelmül ne vételessék. 54) Az országgyűlési költségeket a rr. önként ajánlják meg. 55) Zágrábmegye azon határozata, miszerint magát a magy. országgyűlésen Zalam. által képviselteti, törvénytelennek nyilváníttassék. 56) A mezei rendőrségről szóló törvények a határvidékekre is terjesztessenek ki, minthogy a katonai őrhadoságok a polgárok jószágiban okozott károkat nem térítik meg.

Végre levelező megemlékezik a sáskákról is, melyek Szerém határait is meglepték e nyár folytán s a megyei r. orvos vizsgálat végett ez ügyben kiküldetett, az ez által benyújtott jelentésből kitétszik: miként 2535 mérő sáska szedetett össze s mintegy 36 millió semmisített meg, melyek 1600 millió tojást valának különben lerakandók.

Rendes levelező.

Sz. kir. Pest város követ-utasítása. 1) A megüriült nádori hivatalra főh. István az 1799/II. és 1796: 1. t. cz. szerint választassék. 2) Dicsőült főh. József nádor félszázados érdemei országos és gyümölcsöző emlék által örökíttessenek. 3) A kir. városok törvényes szavazatjoga követeltessek. 4) A kir. városok a census elve szerinti polgári képviselet, szabad választás, nyilvánosság és törvényhozásai független és aránylagos befolyás alapján rendeztessenek, annak kinyilatkoztatásával, hogy Pest város készebb az általános rendezést boldogabb időkre halasztani, mint a kir. főfelügyelőségnek tisztviselői és saját függetlenségét fölládozni. 5) Budapest részére a politia, közhelyviselést, limitatiót illetőleg, azon esetre, ha az általános rendezés nem sikerülne, kivételül törvény, továbbá egy országos kör-, örült- és lenczéhez sürgessék. 6) A nemzeti nyelv iránt az utóbbi felírásnak kedvező kir. választ nem nyert pontjai szorgalmaztassanak. 7) A részletes visszacsatolatlása, Erdélyi egyesülés és unitaria vallás bevétel. 8) Az 1844: 3. t. cikknek a görög n. e. hitűekrei kiterjesztése. 9) A mult országgyűlésről felterjesztett sérelmek és kívánatokra nem érkezett kir. válasz s azok iránti tárgyalások folytatása; jelesen: bánya-, hűntető törvénykönyv, megyék rendezése a titkos szavazás behozatalával, katonai-élelmény megváltása, szállásadás megszüntetése; Pesten országház, s az országgyűlések itten tartása; Ludoviceum megnyitása, Horvát István könyv- és kézirat-gyűjteményének országos költségekeni megvásárlása. 10) Kalendárium- s mérték- egyenlőség. 11) Népvételek a helyhatóságok befolyásával; műegyetem (polytechnicum) és több kerületi ipartanoda; a Teresianum intézet magyarországi hozatala, s hogy abba magyar ifjak valláskülönbség nélkül vétessenek fel. 12) Repressiv censura szabályozva, országgyűlési hírlap, kerületi ülések naplójának kinyomatása. 13) Független kereskedés; a vámviszonyok rendezése; de dohány-monopolium nem kell. 14) Országos nagyszerű kölesön, melynek biztosítéki alapjául a clerus, nemesség, polgárság s többi lakosok birtoka egyiránt keszkesdőleg szolgáljon, több évi törlesztésre figyelmeztve az országoknak az 1799/II. t. cikkben biztosított független önállóságára; továbbá köz-terherviseles, mind a hadi, mind házi adóra és az ország egyéb szükségere nézve; telekkönyv, országos birtok-összeírás, új adókules, országos költségvetés ósiség-eltörléssel. Az országos kölesön investáltassék: hitel-intézetbe, vasutakra, jelesen a vukovár-flumeire, csatornákra, folyamok szabályozására s jelesen Budapestnek árviz elleni biztosítására, kőutvonolokra, mezőgazdaság-és ipar-fölsegítésre s egy országos tartalék-pénztár-alapításra. 15) Az arányosítás és tagosztály, nemkülönben az örök megváltás a földesurakra nézve kényszerítőleg s az utóbbi a jobbágyokra nézve részlegesen is legyen megengedve, a dözma és királyi díj megszüntetésével. 16) A czehek némely visszaéléseinek megszüntetése mellett pártoltatnak. 17) Az indigenatus megszüntetésével a honpolgárosítás sürgessék. 18) Az izraeliták hazánkban özőnlése gátoltassék, azok polgárosítása akkorra halasztatik, mikor erre a haza veszélyeztetése nélkül alkalmasak és érdemesek lesznek. 19) Az izraelitáknak ne engedtessek meg, hogy a törvény és eddigi szokás ellenére Pesten házakat örök áron és zálog cim alatt szerezhessenek. 20) A honoratorok szavazatjoga a megyéknél. — Következnek némely helybeli postulatumok és sérelmek jelesen: hogy a kir. városokban létező most független biztosság, millyen a kir. szépítési és szegény-ápolási, a hatóságot a kebleztessék s azok tagjai rendesen választassanak; hogy a kir. kiváltságos nagykereskedői testület kir. helytartósági tanácsos elnöke alatt a helyhatóság mellőztével intézi közügyeit; az elemi iskolák igazgatásába a hatóságnak és polgárságnak több befolyás engedtessek; a rendes katonaság megtagadja az éjjeli esendőszoigalatot, a nm. kir. kormánysszékek közpénztárakból a polgárság belégyezése nélkül ne utalványozhassanak; a polgárok fölvetelére s az egyház-párfogói jog gyakorlásába a polgárságnak szinte engedtessek befolyás; a házi pénztárból a nem katholicus helybeli lelkészek és elemi iskolák a katholicusokkal aránylag egyenlő javadalmakat húzzanak; a városi ingatlanságok beceze neveléseül a végrehajtási, telek-átíratási és betáblázási törvények hiányai pótolttassanak; a házi pénztár követeléselei egy osztályba soroztassanak a hadi adópénztárival.

R. L.

HORVÁTORSZÁGI TARTOMÁNY-GYÜLÉS. Zágrábban oct. 18. Addig is, míg zágrábi tisztelt levelezőnk a horvát tartományi gyűlés határozatit közlené, czélszerűnek véltük annak megnyitására a zágrábi lapok után röviden szólni. Oct. 18-án délelőtti 10 órakor a tartományi rendes sz. Márk egyházában összeseregelve a Venisanc e ünnepélyen voltak jelen, honnan zágrábi püspök s bányhelyettes ó excja vezérlete alatt az őrhád zenéje, s néphymusz mellett, nemkülönben a Márk-téren felállított katonaság tisztelgése között a gyűlésterembe vonultak. E célra a színház-épületben levő táncsterem szereltetett föl, hol miután a magnások, követelek s egyéb hivatalosak rangszerint helyet foglaltak, bányhelyettes a gyűlést erre készített alkalmi diák beszéddel megnyitá. Ezen beszéd hangos zsivíttal fogadtatván az összegyűlt rendelőktől, kinyomatása közkívánatra elrendeltetett. Ki is nyomtatott az már az „Agrar Zeitung”ban német nyelven. — Ezután ó excja átnyújtá az itélőmesternek a magyar országgyűlésre meghívó k. k. levelet felolvasás végett; utána néhány rendelvény olvastatott, melyek egyikében ó felsége tudatja a tartományi rendekkel, miszerint azon kérelmek, hogy a bányi táblánál két közbirói állomás rendeztesse, megtagadtatik; a másikkban tudomásul adatik, hogy Haller Ferenc gr. többszöri kérelmére bányi hivatalát fölmentetvén ezen hivatal ideiglenes vitele zágrábi püspök ó excjára bizatik; 3ikban megadatik a tartományi gyűlés azon kívánata, hogy a főlebbviteli főváltótörvényssék a károlyvárosi váltótörvényssékhez latin fogalmazásu itéleteket intézzen; 4dikben válaszul adatik a tartományi rendeknek, miként a magyar nyelv nem tudása a melléktartományokban ott, hol arra szükség nincs, a tanítóknak nem imputáltatik, de másutt igenis; 5dikben nem engedtetik meg, hogy a zágrábi akademia universitási méltóságára emeltessek, hanem az megadatik, hogy a magyar nyelvet nem tudó horvát vagy tót a pesti egyetemnél latin nyelven tehessen tanárságra szigorú próbáit, s az is, hogy a zágrábi tanszékekre hirdetett esdűletek úgy az egyetem, mint az akademia előtt tartassanak; 6ikban tudat adatik, hogy a gymnasiumi tanitók dotatiója iránt már van gondoskodás; 7dikben választatik: hogy ó fels. a rendekhez intézendő leirataiban megtartja ez eddigi formát; 8dikben hogy a tartományi főorvos évi díja 500 fról 800ra emeltetett. Végre olvastatott dicsőült József nádor ó fenségének válasza a tartományi gyűlés föliratára, melyben a rr. az ó 50 éves hivataloskodása iránti örvendezésüket köszöni.

Elnök ó excja ezen fölolvadások után javaslatba tévé, miként ezen leiratok föleményzés végett az általa ezenel kinevezendő választványhoz tétetnének által, melyegszersmind a kívánatok és sérelmek kidolgozására meg lenne bizva; s csak midőn e választvány ki lenne nevezve, fognának a rr. a követválasztáshoz. Ezen elnöki javaslatra F—e J. Bathány Kázmér gróf megbízottja horvát nyelven előadá: mikép mielőtt követválasztáshoz fognának a rr. szükség meghatározni: kik fognak ezen választásba befolyani? s ha vajjon csupán azok fognak é választani, kik bányi levél által különösen meghívatnak, vagy régi szokás szerint minden egyes nemes, miként a leiratban is említve van? Szónok ezen kérdést nemzeti horvát nyelven tévé, de épen ezért az illyrek által nem értetvén kénytelen volt azt másodsor latinul tenni; mire elkezdődött a pártvita, minek rajzát másorra halasztjuk, s melyet elnök megszakítván, a mondottuk választványt nevezé ki következőleg: választványi elnök: körösmegyei főispán, és volt alkanczellár komori b. Bedekovich Lajos; tagjai: az egyházi rendből: Smiczilas Gábor püspök, Schrott József belgrádi püspök; a világi karból: K. fumei kormányzó, Péchy Imre zágrábi főispán; b. Kulmer Fer. szerémi főispán; gr. Széchen Antal pozsegai; Lentulay Imre varasdi s gr. Pejachevich Péter körösi főispánhelyettesek; Draskovich Károly és János grófok, gr. Sermage Otto, Pejachevich László, Markovich László albán, Busán Herman kerületi táblai elnök, Schwagel N. váltó t. széki elnök, Jellencher István és Eduard kamarások, Mixich N. itélőmester, Kukuljevich Antal és Lantulay Benedek bányi táblai ülnökök, Oszegovich Metell helyt. tanácsos, Zdenchay Edu-

árd kerületi táblai ülnök, Klobucharich Károly v. t. széki ülnök, Pászthory N. helyt. fogalmazó, Zsigrovich Ferenc körösmegyei főjegyző, és minden törvényhatóságból egy képviselő; az arány tehát már ezen választványnál sincs megtartva. Ezen választvány másnap az országházban tárgyalásit megkezdé nyilt ajtóknál, de melyek már a többi ülésnél bezárattak.

Oct. 23-án tartományi gyűlés tartott, melyben a választvány által addig elkészített pontok vétettek tárgyalás alá; melyek közt foglaltatik a választvány azon javaslata, hogy a melléktartományokra nézve a horvát nyelv diplomatikai polczra leendő emeltetése tartománygyűlésileg eszközöltessék. Ezen javaslat a fiatal illyrekben nagy sensatiót ébresztett, miért is estve 200 fáklya lobogása s illy zene zengedetetés mellett fényes zenével tisztelék meg a választvány három előkelő tagjait; gr. S z e c h e n Antal ó mlga a menethez latin nyelven dictiót is tartott, melyben a melléktartományok municipalis jogainak tehetsége szerinti védelmezését igéerte.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Washingtonból sept. 27-kéről írják: 14 nap óta áll most hadseregünk Mexico főváros kapui előtt, s ép ez idő óta további tudósítást nélkülözünk a megkezdett békealkudozások végeredvénye felől, s azok szerencsés kimenetelét újra nem esékély kétségbe van okunk vonni. Hogy Santa Ana komolyan békét ohajt ezt ugyan senki nem fogja tagadni, ki cselekvényeit Veracruzban kiszállta óta egész a mostani pillanatig kísérte s utolsó nyilatkozványait a nép és congressushoz figyelmesen olvasta. Santa Ana mindenesetre béke mellett van, azon föltételek alapján, melyeket a mi kormányunk felállított; de vajjon képes é ő a mexicói congressus többségét maga után vonni, vajjon a zendülő tartományokat engedelmességre térítheti, Paredes befolyását legyőzheti é? még igen kérdésbe vonható. Santa Ana most egészen a békepártus csatlakozott; de vajjon e pártnak van é többsége a népből, fentarthatja é magát sergeink elvonultával a kormányon s a velünk köten-dő békét megőrizheti é? Mind erre tagadólag válaszolhatni. A mexicóiak hiu, felfuvalkodott, nevetséges lovagiságu nép, mely fejenként meglehetősen viaskodik, de politikai rendezettségnek legcsekélyebb elemét sem tudja felmutatni, s folytonos fejtelenségi állapotban él. A mexicóiak csak egy pontban egyeznek egymással t. i. saját országuk istenítésében s gyűlölségben idegenek, de főleg legközelebb szomszédaik a „los yankees” iránt. Ezen gyűlölség táplálja tehát a háborut vagy is oka, hogy azok, kik örömet a legfőbb hatalmak után sovárognak (kevés kivétellel valamennyi tábornok s ezredes a mexicói hadseregben) a háborut az egyesült statusok ellen hirdetik. Régóta a nyilatkozványok szokása okozá, hogy az új elnökségjelölt mindent megígért, mi a tömegek szenvedélyinek hizeleg-hete, de kineveztetése után tizedrészt sem tölthet be az ígérteknek s ennek következtében valamely ellentől megbuktatva lón, ki hasonlag cselekvék.

Ezen pillanatban Paredes mindent ígér Santa Ana megbuktatása végett, míg Santa Ana és Herrera a békepárttal kaczerkódnak. Valencia állítólag önként megadta magát, menekülendő Santa Ana büntetése elől; ő neki ugyan nem voltak s a guerillacsapatok nem engedelmessékedtek Santa Ana parancsinak, hanem legkisebb tekintettel sem levén a Scott tábornokkal kötött fegyverszünetre, fosztogatás s gyilkolási kihágásaikat folytatták mint eddigelő. Nem szenved kétséget, hogy Scott tábornok tudósításait elfogák, mert Veracruzról minden intézkedés meg lön tétetve azoknak ide kilenz nap alatt hozatására. És mégis mult hó 20ka óta egy szóttagot sem kaptunk sem Scott tábornoktól sem diplomatikai ügyviselőnk Trist urtól. Szomorú lenne, ha a mexicóiak még most is ármány s árulásra gondolnának, mert nem akadályoztathatnák, hogy a háboru ezentul tökéletes s egész Mexicóra irányzandó hódítási jellemet öltösn. A közvélemény itt a nélkül is foglalási harcz mellett nyilatkozott s az egyesült statusok kormánya eddigelő még a békét választá. Ez a hatodik béke-ajánlat, melyet kormányunk a mexicóinak tétet, és ha ez is balul üt ki, akkor el van az határozva Trist ur visszahívására s a háboru mind addigani folytatására, míg Mexico békeért eseng s követekek küld Washingtonba. Eddigelő a mexicóikat minden alkalomnál 1gyel 3 ellen vertük, de hiuságukat kímélők, most ezt is meg fogjuk törni, hogy Mexico az egyesült statusok egész súlyát érezze, s nehogy újra áhelyzetbe jöjön irányunkban. Mindenekelőtt azonban a háboru jövőre nem rábeszélő hanem kényszerítő eszközül fog használtatni. Eddigelő sergeink nemcsak mindennek, mire az ellenséges országban szükségök volt, bőven, azaz két és háromszorosan megadták árát, hanem még szállásbért is fizettek. A lakbérén, melyet tisztelnk Matamorásban fizettek, csaknem a házakat vehették volna meg: de ennek most vége lesz, mert ezentul a háborunak a sarczából kell

magát táplálnia. Mintegy száz millióval, melyek az ellenség zsebébe folytak, pótoltuk a háborút. Most visszafolyásnak kell történni s hadisarcz fog segíteni a dolgon. Szóval, ha Mexico most a békét el nem fogadja, megsemmisítjük a statust, hadilag foglaljuk el a legközelebb tartományokat s rögtön bíróság által kormányozzuk.

Mig illetően módon Mexicóval foglalkodunk, az angol s francia ostromzár Buenosayres mellett nem kerül el figyelmünket. Ottani ügyviselőnk, mint lapokból tudva van, tiltakozást nyújtott be az ostromzár ellen, más részt pedig nyilatkozványt kívánt Anglia és Franciaországtól: vajjon van-e további szándékuk Buenosayresre, mivel azon esetben az egyesült státusok kormánya nem maradhat egyikedvü illetően játéknál. Erre mindkét miniszter, az angol s francia külügyminiszter, az első nyugalom és méltósággal, utóbbi mintegy felingerült hyaena, de nem sértőleg. Ismerjük, hála Istennek! a francia diplomatákat s tudjuk méltánylani jegyzékeiket. Valóban nevezetes, milly ügyetlenül viselik magokat a francia ügyviselők minden alkalomnál. Azon szomorú szereplés óta, melyet Franciaország Texas bekebelezésénél mutatott, itt annak fontossága tetemesen csökkent a közvéleményben s Angliától egészen tul-szárnyaltaték.

Ellenben úgy látszik, kormányunk a kath. egyház-főnökkel közelebb diplomaiati összeköttetésbe szándékoszik lépni, sőt valószínű, miszerint követ-vagy ügyviselő küldetését Rómába elnökünk legközelebb jelentésében a congressus előtt indítványba hozand.

A sárga-láz még folyást rettentően dühög Uj-orleansban. A legnagyobb amerikai fogadóban st. Charles hotelben, néhány nap előtt csak egy vendég ebédelt. Utóbbi időben nemcsak az idegenek, hanem a benszülöttek közt is dühögött a láz, gazdagok és szegényeket egyaránt sordován el. Ötven év óta nem emlékeznek hasonló halomásra. Hajókon ez ostor iszonyu pusztításokat vitt véghez. Egész családok haltak ki vagy csak kevés árvát hagyának hátra. Iró a sárgaláz leggonoszabb mirigynek tartja, mely az emberiséget meglátogathatja; mert minden évben más-kép lép föl, s többé kevesebb különzetes jelleme van, úgy

hogy az utóbbi évben elismert gyógyszerek az idén mitsem használtak. Ujorleansban mintegy kihaltak. A láz már Mobile s Vicksburghban is kitört Mississippi partjain. Nevezetes, hogy az első deres fagy után a mirigy hirtelen elvész. E szerint novemb. közepé vagy decemb. eleje előtt a betegség szembetűnő csökkenése nem remélhető. Jóllehet utóbbi hétben kevesebb halálosnak mutatkozik. Veracruz és Tampicóban, valamint Havannában a láz nem olly dühös természetű s ott a halomási esetek is aránylag csekélyebb számuak valának.

ANGLIA. Oct. 14kei máltai hírek szerint Ibrahim pasa, az egyptusi alkirály legidősb fia, az előtti nap érkezett a nevezett szigetbe. Hallomás szerint Angliába szándékoszik tovább utazni.

FRANCZIAORSZÁG. Krisztina királynő legnagyobb titokban történt elutazása Párizsban annak saját ötleteül hirdették. A király és Guizot állítólag előrelátva Madrid-bani megérkezése rossz hatását, ellene voltak szándékának s hallomás szerint csak férje Rianzares hg sürgette a mentelt. A Gazette de France szerint Fulgoso tábornok utána küldték az anyakirálynőnek, őt visszatérésre bírándás végett, de utól nem érthette. A National szerint tehát legnagyobb gyorsasággal kellett neki utazni, hogy az angol követség éberségét kikerülje, az ellenparancsot megelőzze s eszközölje, nehogy elutazása híre Madridba nálánál előbb érkezék meg.

Mig a francia hírlapok Abdelkadernek a marokkai császár fiávali hadakozása s annak vereségéről híreket terjesztgetik, az emir nyugottan Melilla spanyol erősség mögött tanyáz, csak egy vonal mocsár által választva el a marokkai seregektől, melyek e helyet megszállva tartják. Vajjon a császár, kinek egész hatalma gyakran az egy Zahir törzsszel, mely Rabat és Saleh mellett dúlong, sem bír, képes leendő Abdelkader az ország-elhagyásra szorítani — őt, ki ezen hegység számos kabyl törzseire támaszkodik? Hihetőleg kísérletet sem teend e részben s mindkét fél jó időig mostani állásában maradand, melyen kívül mindkettőnek kevés kilátása van biztos sikerre. Még a Hasem és Beniamer törzsek állítólagos megsemmisítése sem való-

sult, sőt újabb algiri lapok szerint mind a két nevezett törzs kis csapatokban, az igaz, éhség és nyomor által meggyengülve, francia földre telepszik ismét által. A sajátképi Algiriában csupán Dzsidzelli környéke az, melyet nemrég a kabylók háborgattak. Néhány sebesítés fordult elő, másnap azonban a kabylók ismét a városba jöttek vásárra, mintha misem történt volna köztük s a városi lakosság közt. Az algiri új polgári kormányzás oct. 1jén lépett életbe. Eddigél még nem dicsérik, számos derék hivatalnokot bocsátottak el s az utak még nem eléggé jártasak szakaikban.

1845ki francia büntetőtörvénykezéssről jelentés többi közt a nevezett évben előfordult elfogatásokat sorolja fel, melyek is összesen 15,036 személyre terjednek, tehát 317tel többre mint 1844ben. Általján véve utóbbi tíz évben a szaporodás észrevehető. 1834ben az elfogottak száma csak 11,211et tón; 1836ban 11,976ot; 1838ban 12,898at; e mellett egyremásra 100 férfira 15 nő jón. Az 1845ben elfogottak közt találtatott 991 külföldi (piemonti, spanyol, schweiz, belga és porosz, azonkívül egy arab, egy török s egy görög). Az elfogottak nagyobb száma alsóbb osztályok közé tartozott, köztük 6003 napszámos, 781 közműves, 129 rongyszedő, 263 fonász stb. Iró 22, kereskedő 62, színész 20 s tanuló 106 fogatott el.

OLASZORSZÁG. A florenzi hírlap jelenti, mikép ő cs. kir. fensége a toscanai nagyherceg fensége neje s az örökös herceg kíséretében oct. 14kén reggel Luccába utazott, s ugyanazon este ünnepélyes menetet tartott a hercegségi székvárosba, hol másnap alattvalói hódolatát vala fogadandó.

OROSZORSZÁG. Az epemirigy, mely június óta Kaukaz vidékin dühögött, most lassanlassan a Volga mentében halad s máris (sept. 30kai hírek szerint) Saratovban pusztít. Eddigél 60 ezer áldozatot ragadt el. A lába-doznál gyakran hagymázza fajul. A gyógyszereket illetőleg, mint 1830ban, most is sötétségben tapogatóznak az orvosok. A kormány azonban nem tartja ragályosnak.

Dunavizállás: Budán, oct. 29én 10' 5" 0" az 0 fölött.

88ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

A Gyáralapító-társaság

mindazon t. cz. részvényesei, kik részvényeikre az egész aláirt tőkét még be nem fizették, tisztelettel fölszólítatnak: sziveskedjenek tartozásukat legfeljebb f. é. november 30ig befizetni, különben ezen közgyűlésileg küldött véghatáridő elmúltával a tőkeletesen be nem fizetett részvények elenyésznek. Továbbá kéretik a már befizetett részvények és igérvényeknek minélelőbbi fölcsereletése eredeti részvényekkel és a még számadatlanul több helyen heverő aláírási iverk és igérvényeknek visszaküldése a pénztári hivatalhoz. Buda, ujlak, 1847. october 15.

A gyáralapító-társaság igazgatósága
(irodája Budán, ujlakon a társaság gyapjufonó-gyárában) 2-3

Kötelgyártó munka árcsökkenés.

1701/2971 sz. A fémélt. m. kir. helytartó tanács 1847ik évi pünkösthő 4én 125. sz. alatt költ magas intézvénye következtében, a kir. építési igazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik: hogy jövő 1848dik évre, a Duna és Dráva folyók tisztításához szükséges mintegy 200 mázsányi kötelkésztés s beszolgáltatás, folyó 1847dik eszt december 6án (hatodikán) a kir. építési főigazgatóság épületében tartandó árcsökkenés utján a legkevesebbet kívánónak következő feltételek mellett át fog engedtetni:

1ször A szerződő lekötelezendit magát 32 verés vastagságtól egész a zsinegekig minden szükséges kötélfajt az árcsökkenés napján kiadandó jegyzékben foglalt mennyiség és minőség szerint, nemcsak jó, hanem tiszta kigerebezett apatini kenderből, jól gyártva s legjobb minőségben egy verésre 16 fonallal 7 1/4 fontot számítván, elkészíteni; következőleg minden hibás, vagy rosznak talált munkát, ha az alávaló s pozdorjától nem eléggé tiszta kenderből készítették, visszavenni s helyette más jobbal, rövid idő alatt saját költségén kipótolni.

2ször. Köteleztetik a szerződő az eképen készített jó köteleket a tabáni sormpón alul levő kir. hajózási raktárba legfeljebb 1848dik eszt. April 15ig maga költségén beszállítani; hol azok átvevése, a kir. hajózási osztály részéről meg fog történni.

3ször Azon esetre, ha az 1848ik eszt. folyamán alatt még több mennyiségű kötelek szállítása lenne szükséges, akkor a szerződő tartozik ezen szükségletet is legelővidebb idő alatt a szerződési áron kipótolni.

4ször Az illető pénztár biztosítása tekintetéből köteleztetik a szerződő azon pénzösszegeknek, mely árcsökkenés alkalmakor a nyert szállítási szerint kijelendő, tizedét száztól, a rendszabályok értelmében, azonnal az árcsökkenés bevégezésével vagy kész pénzben, vagy folyó értékű stautskötelezvényekben, vagy a helybeli hatóság által kiadott hiteles bizonyítványal kimutatott minden adósságtól ment ingatlan vagyona lekötése által, a kész munka átadásáig, a kir. épít. főigazgatóság pénztárában hagyni.

5ször Azon esetre, ha a szerződő a szállítandó köteleket rosz anyagból készítené, vagy kitett időre a szerződést pontosan be nem teljesítené, akkor a kir. épít. főigazgatóság szabadságában áll: ilyen munkát a szerződő költségén akármely áron más mester által elkészíttetni; vagy a kir. honnan bevásárolni.

6ször Az így készült szerződés fel-sőbb helyben hagyás után azonnal valódi és kölesönös kötelező erejébe lépend.

Vállalkozni kívánók fölrirt napon reggel 9 órakor ezen feltételek iránti ajánlásokot minden 1 verésre (Schilling) írásba foglalva, pecsét alatt tartoznak, 300 pöfört bántatpénz letétele mellett, az árveréstartó bizottságnak átadni, vagy megbízottak által kézbe szolgáltatni, mely alkalommal a legkevesebbbért ajánkozóval a szerződést azonnal aláírván, a többiek bántatpénze azonnal visszaadatik.

Budán, october 14én 1847.
A kir. építési főigazgatóság által.
1-3

Hirdetés.

Folyó évi november 8dikán némelly már kihirdetett sómennyiségek 1848 évi béni szállítása iránt tartandó nyilvános árcsökkenése alkalmával, még újabb 14000.

mázsányi sómennyiségek Szolnokból Pozsonyba átszállítása árcsökkenés alá bocsátatni fog. A kiállítási ár minden mázsa után 40 kr. pphen határozatott. Budán october hó 20án 1847.
3-1

Figyelmeztetés.

A magyar kereskedelmi társaságnak t. cz. választványa a 8ik és utolsó részlegeik részvénykint 75 pengő forinttal befizetésére a határidőt, épen úgy mint az utóbbi két részlegfizetésnél történt, az alapszabályok 2. §a értelmében, hat hónappal meghosszabbítván, van szerencsénk ezennel jelteni, hogy a tisztelt részvényeseknek szabadságukban hagyatik, a folyó hónap 10én lejárt 8ik és utolsó részlegfizetést azontul is, de legkésőbb a jövő 1848. évi april 10ig s a szokott 6% késedelmi kamatok megtérítése mellett teljesíteni. — Kelt Pesten october 25. 1848. —

A magyar kereskedelmi társaság igazgatósága. 2-3

Emich Gusztávnál s általa minden hiteles könyvtárnál megszerezhető illy című korszerű munka:

ORSZÁGGYÜLÉSI TÁRCZA 1830-ról.

Kiadta felsőöri Bertha Sándor n. Komárom, Hont, Nógrád és Szatmármegyék táblabírája, a magy. tudós társaság l. tagja s a fémélt. curiánál a szegények és adózók kir. ügyvédje. — Kivonatban (nagy 8drét, 306 lap) leiratik e munkában az 1830diki koronázó országgyűlés folyamán, a kir. meghívólevél s előadások, a kerületi és országgyűlési tanácskozások üzenetek, fölratok, kir. leiratok, országgyűlési kivanatok, tör. czikkek stb. Az egészset az országgyűlés tagjainak névsora s egy czélszerű tárgy- és névmutató zárja be. Ára 2 p. f. 2-2

Haszonbéri hirdetés.

Az egeri érsekség uradalmi részéről 1 napjától kezdve három egymás után követhető esztendőre folyó eszt. november városában négy mézsárszék és hozzá egy 10dik napján Egerben az érseki tisztség órányira fekvő Pázmánd nevű pusztának főúrodájában tartandó nyilvános árverés szántóföldekből, kaszálókból és legelőből álló része, — mely összesen 581 1/2 haszonbérbe fognak adatni. 2-3

Csöd a csurgói szónoklat- és költészet-tanítóságra.

A hely. hitválasú helyi somogyi egyházmegye csurgói középiskolájában az első oktatói hivatal, melyel a szónoklat és költészet tanítása, úgy szinte a csurgói papság is együtt jár, jövő esztendő tavaszán megürülvén: minden, ki magában hajlamot és képességet érez ezen kettős hivatalra, s kész magát szükséges vizsgálat alá adni, ezennel fölhivatik, hogy az alesperesi hivatalnál, Kadarkuton, melyhez az utolsó postaállomás Öreglak, vagy személyesen, vagy hármentes levél által, 1848 eszt. jan. 1 napjaig, magát jelents; hol egyszersmind a fizetés és minden más kérdés iránt fölvilágosítást nyerhetni. Kelt Kadarkuton, sept. 20 1847. Matólesi Sándor alesperes. 2-3

Csöd orvos-doctori és gyógyszerészi állomásokra.

Szabad Hajdu Hadház városban, — mely D. Breckenitől mintegy kétórányi távolságra, Hajdu-Böszörménytől pedig, mely a szabad Hajdu kerületnek székvárosa, mint egy 1 1/2 órányira fekvő körü belül 5-6 ezer magát jól bíró népességű szabad községség — egy rendes orvosi állomás 300 pft, szabad lakhely és 2 öl tüzifa fizetéssel rendszeresített s erre valamint ugyanezek ezen városban egy gyógyszerész felállítására is es. kir. felségétől a szükséges engedelem ki is nyeretett, az ezen állomásokat elnyerni kívánó, i. orvos-doctor és gyógyszerész urak ne terheltesnek e. f. eszt. decemberhő 31keig orvos-doctori s illetőleg gyógyszerészi okleveleik s más egyéb erkölcsi és gyakorlati bizonyítványok s ajánló-levelek bemutatása mellett magokat a hadházi tanács előtt jelteni s illetőleg személyesen is bemutatni. 1-3